

अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांना इंग्रजी माध्यमाच्या नामांकित शाळांमध्ये शिक्षण देणे या योजनेतर्गत नामांकित शाळांच्या निवडीबाबतचा कालबद्ध कार्यक्रम व समायोजनाबाबतची कार्यपद्धती.

महाराष्ट्र शासन

आदिवासी विकास विभाग

शासन निर्णय क्रमांक :- नानिशा-२०२१/प्र.क्र.९९(भाग-१)/का.१२

हुतात्मा राजगुरु चौक, मादामा कामा मार्ग,

मंत्रालय, मुंबई- ४०००३२

दि. ९ डिसेंबर, २०२२.

वाचा :-

१. आदिवासी विकास विभाग, शासन निर्णय, क्र.शाआशा-२००८/प्र.क्र.८१/का.१३, दि.२८.०८.२००९.
२. आदिवासी विकास विभाग, शासन निर्णय, क्र.नानिशा-२०१५/प्र.क्र.११८/का.१२, दि.२१.०८.२०१५.
३. आदिवासी विकास विभाग, शासन निर्णय, क्र.नानिशा-२०१५/प्र.क्र.३८७/का.१२, दि.२७.०६.२०१६.
४. आदिवासी विकास विभाग, शासन निर्णय, क्र.नानिशा-२०१६/प्र.क्र.२८०/का.१२, दि.२९.०५.२०१७.
५. आदिवासी विकास विभाग, शासन निर्णय, क्र.नानिशा-२०१६/प्र.क्र.२८०/का.१२, दि.३१.०८.२०१७.
६. आदिवासी विकास विभाग, शासन निर्णय, क्र.आविवि-२०१७/प्र.क्र.१९५/का-१२, दि.२८.१२.२०१७.
७. आदिवासी विकास विभाग, शासन निर्णय, क्र.नानिशा-२०१८/प्र.क्र.२१/का.१२, दि.१८.०५.२०१८.
८. आदिवासी विकास विभाग, शासन शुध्दीपत्रक, क्र.नानिशा-२०१८/प्र.क्र.२१/का.१२, दि.०९.०६.२०१८.
९. आदिवासी विकास विभाग, शासन निर्णय, क्र.आविवि-२०१७/प्र.क्र.१९५/का-१२, दि.०२.०८.२०१९.

प्रस्तावना :-

अनुसूचित जमाती प्रवर्गातील साक्षरतेचे प्रमाण इतर प्रवर्गापेक्षा तुलनेने कमी आहे. उच्च शिक्षणात प्रामुख्याने इंग्रजी भाषेचा वापर जास्त होत असल्याने अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थी उच्च शिक्षणात मागे पडत असल्याने उच्च शिक्षणाच्या बदललेल्या वातावरणात जुळवून घेणे त्यांना कठीण जात होते. जागतिकीकरणाच्या सध्याच्या वातावरणात इंग्रजीचे महत्त्व वाढत असले तरी इंग्रजी माध्यमातून शिक्षण घेणे अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांच्या आर्थिक कुवतीपलीकडचे होते. सबब, अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांना इंग्रजी माध्यमातून शिक्षण घेण्याच्या संधी मोठ्या प्रमाणात उपलब्ध होण्याच्या दृष्टीने संदर्भ क्र.१ येथील दि.२८.०८.२००९ रोजीच्या शासन निर्णयानुसार अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांना इंग्रजी माध्यमाच्या नामांकित निवासी शाळेत शिक्षण देणे ही योजना सन २०१०-११ या शैक्षणिक वर्षापासून सुरू करण्यात आली.

या योजनेतर्गत विविध धोरण निश्चित करण्याकरिता वेळोवेळी शासन निर्णय निर्गमित करण्यात आले आहेत. योजनेतर्गत शाळा निवड व विद्यार्थी प्रवेश या बाबी शैक्षणिक वर्ष सुरु होण्यापूर्वी पूर्ण करावयाच्या दृष्टीने कालबद्ध कार्यक्रम निश्चित करणे व विद्यार्थ्यांच्या समायोजनाबाबत निश्चित धोरण नसल्याने शाळा निवड व विद्यार्थी प्रवेशाबाबत कालबद्ध कार्यक्रम व समायोजन याबाबत धोरण निश्चित करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती. यास्तव खालीलप्रमाणे शासन निर्णय घेण्यात येत आहे.

शासन निर्णय :-

१) शाळा निवड तसेच विद्यार्थी प्रवेशाकरिताचा कालबद्ध कार्यक्रम

अ.क्र.	कालावधी	करावयाची कार्यवाही
१	१० डिसेंबर ते १७ डिसेंबर.	योजनेतर्गत इच्छुक शाळांकडून प्रस्ताव मागविण्याकरिता अप्पर आयुक्त कार्यालयाकडून दर्जेदार/प्रसिद्ध तसेच स्थानिक मराठी तसेच इंग्रजी वर्तमानपत्रांमध्ये जाहिरात देणे.
२	१८ डिसेंबर ते ३१ डिसेंबर	इच्छुक संस्थानी नामांकित शाळा योजनेतर्गत ऑनलाईन पोर्टलवर शाळांबाबतची माहिती सादर करण्यात यावी.
३	०१ जानेवारी ते ३१ जानेवारी पर्यंत.	प्रस्ताव प्राप्त सर्व शाळांची सविस्तर तपासणी करणे. शाळांची तपासणी संबंधित अपर आयुक्त व त्यांतर्गत असलेल्या प्रकल्प कार्यालयांमार्फत करण्यात यावी. याकरिता अपर आयुक्त यांनी प्रकल्प अधिकारी यांना तपासणी करिता शाळा वाटप करावे. प्रकल्प अधिकारी यांना त्यांच्या क्षेत्रातील शाळा न देता दुसऱ्या प्रकल्पातील शाळा वाटप करून या शासन निर्णयातील निकषांच्या आधारे काटेकोरपणे तपासण्याच्या सूचना द्याव्यात. प्रकल्प अधिकारी यांनी शाळा तपासणी नंतर तपासणी अहवालाची एक प्रत त्याच दिवशी शाळा प्रशासनास उपलब्ध करून द्यावी.
४	दि. १ ते १५ फेब्रुवारी	संबंधित अपर आयुक्त कार्यालयामार्फत सर्व शाळांचे तपासणी अहवाल ऑनलाईन पोर्टलवर अचूकपणे भरावे. सदर तपासणी अहवाल पूर्णपणे भरल्याची खात्री अपर आयुक्त कार्यालयातील संबंधित विषय हाताळणाऱ्या अधिकाऱ्यांनी करावी. तसेच तपासणी करणाऱ्या अधिकाऱ्याचे नाव व पदनाम याची माहिती ऑनलाईन पोर्टलवर नमूद करावी.
५	दि.१६ ते २८/२९ फेब्रुवारी	ऑनलाईन पोर्टलवर भरण्यात आलेल्या प्रस्तावांच्या एकत्रित प्रती आयुक्त कार्यालयामार्फत शासनास सादर करण्यात याव्यात. सदर सर्व प्रस्ताव अपर आयुक्तनिहाय सादर करावेत.
६	दि.१ ते ३१ मार्च पर्यंत	शाळा व विद्यार्थी संख्या निवडीकरिता सचिव (आदिवासी विकास) यांच्या अध्यक्षतेखालील समितीची बैठक आयोजित करणे. सचिव (आदिवासी विकास) यांच्या अध्यक्षतेखाली झालेल्या बैठकीचे इतिवृत्त निर्गमित करणे. पात्र शाळांची यादी व त्यामध्ये प्रवेशित करावयाची विद्यार्थी संख्या याबाबत शासन मान्यतेने शासन निर्णय निर्गमित करण्यात येईल.

७	दि.१ ते ५ एप्रिल	प्रकल्प अधिकारी यांनी त्यांच्या कार्यक्षेत्रातील निवड झालेल्या शाळा व त्यांमध्ये प्रवेशित करावयाच्या विद्यार्थी याद्या याची माहिती संबंधित शाळांना द्यावी. तसेच विद्यार्थी प्रवेशाच्या अनुषंगाने शाळानिहाय मंजूर विद्यार्थी संख्येसह वृत्तपत्रात जाहिरात द्यावी.
८	दि.५ ते ३० एप्रिल	प्रकल्प अधिकारी यांनी नामांकित निवासी शाळांमध्ये प्रवेशासाठी प्राप्त विद्यार्थ्यांचे अर्ज प्राप्त करून घेणे.
९	दि.१ ते १५ मे	प्रकल्प अधिकारी यांनी प्राप्त अर्जांची छाननी करून पात्र अर्जांपैकी आदिम जमातीच्या विद्यार्थ्यांची तसे दारिद्र्य रेषेखालील विधवा/घटस्फोटीत/निराधार/परितक्त्या यांच्या पाल्यांची प्राधान्याने निवड करावी. तद्नंतर उर्वरित जागांसाठी ड्रॉ पध्दतीने विद्यार्थ्यांची निवड करावी.
१०	दि.१६ ते ३१ मे	प्रकल्प अधिकारी यांनी शाळानिहाय विद्यार्थ्यांची यादी संबंधित शाळांना पाठवावी. व विद्यार्थ्यांच्या प्रवेशाच्या अनुषंगाने आवश्यक ती सर्व कार्यवाही पूर्ण करावी.

२) विद्यार्थ्यांचे समायोजन :-

- २.१ इयत्ता १ ली मध्ये प्रवेशित झाल्यानंतर कोणत्याही कारणास्तव विद्यार्थ्यांचे समायोजन इतर नामांकित निवासी शाळांमध्ये करण्यात येणार नाही.
 - २.२ इयत्ता १ ली मध्ये प्रवेश देते वेळेस विद्यार्थ्यांच्या पालकांकडूनही त्यांना त्याच शाळेत इयत्ता १२ वी पर्यंत ठेवण्याची हमी प्रकल्प अधिकारी यांनी घ्यावी.
 - २.३ कोणत्याही कारणास्तव विद्यार्थ्यांचे समायोजन करण्याची वेळ आल्यास त्यांचे समायोजन एकलव्य मॉडेल रेसीडेन्शीयल स्कुल, इंग्रजी माध्यमाच्या शासकीय आश्रमशाळा यांच्यामध्येच करण्यात येईल याबाबत पालकांना विद्यार्थ्यांच्या इयत्ता १ ली च्या प्रवेशादरम्यान अवगत करावे.
- ३) सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२२१२०९१५२७१०६४२४ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(उदय गवस)
अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. मा. राज्यपाल यांचे सचिव, राजभवन, मुंबई.
२. मा. मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
३. मा.मंत्री, (आदिवासी विकास) यांचे खाजगी सचिव.
४. मा.राज्यमंत्री (आदिवासी विकास) यांचे खाजगी सचिव.
५. मा.विधानसभा / विधानपरिषद सदस्य.
६. अपर मुख्य सचिव, (वित्त विभाग), मंत्रालय, मुंबई.

७. प्रधान सचिव, (शालेय शिक्षण विभाग) यांचे स्वीय सहाय्यक.
८. महालेखापाल-१/२ (लेखा व अनुज्ञेयता)/ (लेखापरिक्षा), मुंबई /नागपूर
९. आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक.
- १०.अपर आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक/नागपूर/अमरावती/ठाणे.
- ११.सर्व प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प.
- १२.महालेखापाल-१/२ (लेखा व अनुज्ञेयता)/ (लेखापरिक्षा), मुंबई /नागपूर
- १३.सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी.
- १४.निवड नस्ती का-१२.